Af Peter Bengtsen · Grafik Ole Munk

Spekulation presser prisen op

Forventningerne til den fremtidige pris på en fødevare kan påvirke fødevarens reelle pris. Spotmarkedet og derivatmarkedet hænger sammen

SPOTMARKEDET

Her handles med fysiske produkter som hvede, ris, guld, olie mm. Der købes og sælges til den dags-aktuelle pris.

DERIVATMARKEDET

Her handles med værdi-papirer som futures, optioner mm. Der laves aftaler om fremtidige handler til på forhånd aftalte priser.

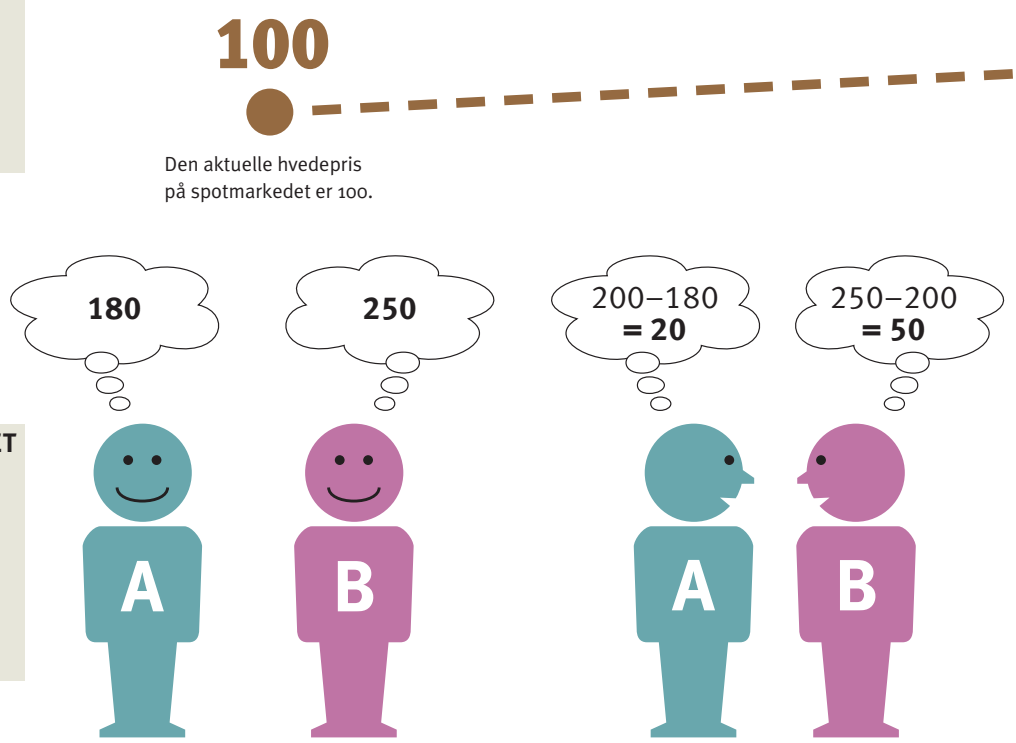

Den aktuelle hvedepris på spotmarkedet er 100.

A: Jeg tror, at hvede-prisen er steget til 180 om et år.

B: Jeg tror, at hvede-prisen er steget til 250 om et år.

På **derivatmarkedet** aftaler de to, at B betaler 200 for hvede til A om et år. A skal til gengæld betale B den aktuelle pris, som hvede har på **spotmarkedet** om et år.

A løber en langt større risiko end B ved denne aftale. For B vil højst skulle af med de 200, som han har lovet A, mens A risikerer, at den aktuelle pris på hvede om et år ligger langt over de 180, der var udgangspunktet for hans forventede gevinst. Og kommer hvedeprisen op over de 200, som han får fra B, går regnestykket i minus for A.

Finansiel ordbog

Kilder: Forbrugerrådet, Finansrådet.

Derivat: Et finansielt instrument eller en aftale, hvis værdi afhænger af prisudviklingen på et underliggende aktiv som f.eks. aktier, renter, valuta eller råvarer. Eksempler på derivater er optioner, forwards og futures (terminsforretninger), hvor man indgår aftale om retten eller pligten til at købe eller sælge et underliggende aktiv på et fremtidigt tidspunkt til en aftalt pris.

Futures: En aftale om at køb eller salg af et værdipapir til en fastsat pris på et fastsat fremtidigt tidspunkt. Det underliggende aktiv kan være f.eks. aktier, renter, valuta eller råvarer. Dette er i modsætning til en spothandel, dvs. en strakshandel med det underliggende aktiv.

Option: Retten til at købe et aktiv, f.eks. aktie eller råvare, til en bestemt pris på eller inden en bestemt dato uanset pris.

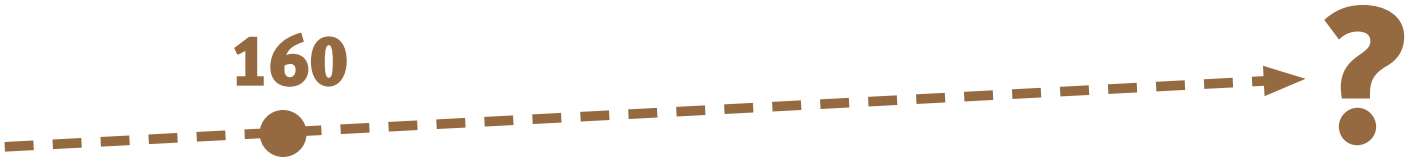

Efter et halvt år er hvedeprisen steget til 160.

A: Ups, jeg må hellere sikre mig mod tab i tilfælde af, at prisen på hvede kommer op over 200.

A har nu to muligheder

A kan gå til C og købe en hvedefuture til 160. Så er A sikret 200-160=40, når året er omme.

eller

A kan købe hvede i den virkelige verden (spotmarkedet) til 160. Når aftalen med B udløber, kan A sælge hveden til den aktuelle dagspris og give pengene til B.

Dermed skaber A efterspørgsel på hvede, selv om han egentlig blot var en finansiel aktør. Den øgede efterspørgsel får prisen på hvede til at stige. Andre personer kan blive interesserede i at investere i hvede, fordi de kan se, at priserne stiger.

Spothandel: Her-og-nu-handel (strakshandel) med de forskellige aktiver, f.eks. valuta, obligationer og aktier.

Struktureret obligation: Typisk en obligation som ikke giver rente, men hvor afkastet i stedet afhænger af udviklingen i værdien af en tilknyttet option. Værdien af optionen afhænger af udviklingen i et underliggende aktiv som f.eks. aktier, renter, valuta eller råvarer. For nogle strukturerede obligationer skal det investerede beløb tilbagebetales (dog uden renter), mens der for andre strukturerede obligationer er risiko for at tabe det investerede beløb helt eller delvist.